

AZ OLVASÓHOZ

Tisztelt Olvasóink!

Önök – akik kezükbe veszik ezt a kötetet – a VERITAS Történetkutató Intézet legújabb évkönyvében az intézet munkatársainak és néhány úgynevezett „külsős szerzőnek” az írásait olvashatják. Tanulmányokat, forrásközléseket. Ezek természetesen különböző terjedelműek és „súlyúak”, amiben viszont valamennyi azonos: a VERITAS Történetkutató Intézet által vizsgált időszakra – 1867–1994 – vonatkozó új eredményeket tartalmaznak. Arra az időszakra vonatkozót, amely a kiegyezéstől az Antall József – majd Boross Péter – nevével fémjelzett kormányok által behatárolt közel másfél évszázados korszakot öleli fel. Ekkoriban Magyarországon számos politikai, társadalmi változás zajlott. Feledésre és emlékezésre egyaránt méltóak. Voltak, amelyek alig néhány hetet, hónapot öleltek csak fel és mégis korszakosnak tekinthetjük őket, és olyanok is, amelyek hosszú idő alatt sem mutattak fel igazán nagy eredményeket. Véleményem természetesen az adott időszak/korszak különböző rendű-rangú szereplőire is vonatkozik. Közülük egyeseket méltán feled el az utókor, míg másokról méltatlanul keveset tudunk.

A kötet írásában ezért találkozhatnak fontos személyekkel, eseményekkel, olyanokkal, akik és amelyek figyelmet érdemelnek.

Egy tudományos intézet életében – én legalábbis így látom – fontos dolog egy-egy évkönyv közreadása, amely az ott folyó kutatásokba is betekintést enged, és mint tudjuk a VERITAS Történetkutató Intézet munkájába sokan szívesen pillantanak bele. Olyanok is, akik az Intézet létrehozását a leghatározottabb elutasították, olyanok is akik fenntartásokkal és kritikával illettek bennünket, és olyanok is, akik úgy vélik fontos, hogy létezik a VERITAS.

Az Intézet ugyanis kezdetektől fogva vallja: fontos hogy a történeti kutatásnak több műhelye legyen, s azok kutatási eredményeiket szakmai vitákon ütköztessék, „fussanak verseny” a jobb eredményekért. S a verseny legyen tisztességes, azonos feltételekkel megrendezett!

Nekünk, mint néhány éve alakult intézetnek nem kevés nehézséggel kellett megküzdenünk, de álltuk a kihívásokat. Szakmai viták helyett politikai támadások és a tudomány világtól távoli „kritikák” értek bennünket. Ezekre sohasem válaszoltunk a velünk szemben alkalmazott módszerekkel. A stílus maga az ember szoktam mondani és írni, amikor a méltánytalanságok kapcsán választ vártak volna tőlünk. Szakmai kihívásokra, szakmai kérdésekre mindig adtunk választ. Sanda gyanúsítgatásokra nem.

Magam úgy látom a VERITAS Évkönyv 2017 is egy ilyen szakmai válasz, akár a fel nem tett kérdésekre is. Válasz és egyben jelzés, miként is látjuk mi az elmúlt mintegy másfél évszázadot, mit tartunk abból figyelemre méltónak és mit gondolunk eleink tetteiről.

Így olvassák tehát igen tisztelt Olvasóink ennek a könyvnek a tanulmányait! Kollegáim ugyanúgy írták, ahogy a korábbi publikációikat is: „harag és elfogultság” nélkül. Mert a történész – és ez sem újdonság az Önök számára tőlem – nem bírálja elei cselekedeteinek, hanem krónikása. Olyan krónikás, aki számba veszi az adott kor – lehetőségek szerinti – minden apró forrását, megnézi, hogy egy-egy személy milyen rendelkezésére álló adatok alapján hozta meg a döntését, a döntése mennyire szolgálta (volna) a közösség javát. Hol hibázott, miért, megadatott-e neki a javítás lehetősége?

Mert tévedni, hibázni valamennyien tudunk. Többnyire nem szándékosan és nem úgy, hogy azzal azt tegyük tönkre, amiért dolgozunk, de mégis előfordulhat...

Az elkövetett hiba, a tévedés, van amikor javítható, s van amikor nem. Ha viszont mindazon körülményt tisztességgel mutatjuk be, ami azokat előidézte, könnyebb „ítélkezni”, mert az Olvasó mindig ítélkezik is. S helyesen teszi. Hiszen azért vesz kezébe egy-egy könyvet, folyóiratot, hogy annak tartalmát megismerve alakítsa ki valamely kérdésről a saját véleményét. A saját vélemény fontos és meghatározó. Van amikor végigkísér bennünket életünkön keresztül. Mi ezeknek a saját véleményeknek a kialakításához is szeretnénk hozzájárulni a VERITAS Évkönyv 2017-tel. Olyan dolgozatokkal, amelyek elgondolkodtatnak, vitára serkentenek és esetenként rosszul rögzült dolgokat segítenek a helyükre tenni. Ha csak ennyit sikerült elérni ezzel a kötettel, akkor már megérte kutatni, írni, vitázni. S mindezt ugyanúgy tettük – és tesszük a jövőben is –, ahogy a jelmondatunk is tartalmazza: „... hazudni nem szabad”.

Budapest, 2017 Karácsonyán

Prof. Dr. habil Szakály Sándor
egyetemi tanár, főigazgató